

บรรณาธิการแถลง

วารสารพัฒนาสังคม ปีที่ 18 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนตุลาคม พ.ศ.2559 ฉบับนี้ประกอบด้วยบทความที่มีคุณภาพ และมีความแตกต่างหลากหลาย รวมทั้งสิ้น 7 บทความ เป็นบทความวิจัยจำนวน 5 บทความ บทความวิชาการ 1 บทความ และบทวิจารณ์หนังสืออีก 1 บทความ

เริ่มต้นด้วยบทความแรก ผู้เขียนคือ เตือนเพ็ญ ธีรวรรณวิวัฒน์ ได้พยายามตอบคำถามสำคัญของสังคมไทยที่กำลังเข้าสู่ ‘สังคมผู้สูงอายุ’ ในปัจจุบันนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความห่วงใยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ผู้เขียนได้นำเสนอบทความวิจัย เพื่อค้นหาคำตอบว่า ลูกหลานในครอบครัวไทยปัจจุบันยังคงให้การปรนนิบัติดูแลบิดามารดาที่เป็นผู้สูงอายุกันอย่างใกล้ชิดและอบอุ่นมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวยังสะท้อนถึงความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวในสังคมไทยอีกด้วย

บทความต่อมา เป็นความพยายามให้คำตอบเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชนในจังหวัดภาคอีสาน เนื่องจากในปัจจุบันนี้ชาวบ้านมีการจัดตั้งป่าชุมชนกันเป็นจำนวนมาก แต่คำถามก็คือ จะสามารถบริหารจัดการป่าชุมชนอย่างไรจึงจะประสบความสำเร็จ โดยชุมชนสามารถฟื้นฟูและรักษาป่าให้เขียวขจีเอาไว้ได้พร้อม ๆ กับสามารถเข้าไปเก็บเกี่ยวประโยชน์จากป่าได้อย่างยั่งยืน เจ้าของบทความ คือ อุทิศ ทาหอม และสำราญ ธุระตา ได้ให้คำตอบโดยผ่านบทความวิจัย ที่แสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการป่าชุมชนให้ประสบความสำเร็จนั้น จะต้องดำเนินการบนพื้นฐานทางวัฒนธรรมของชาวบ้านเป็นสำคัญ

ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งของสังคมไทย ได้แก่ การทำลายสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการพัฒนาในปัจจุบัน อันก่อให้เกิดความห่วงใยและความพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง บทความที่สามซึ่งผู้เขียนคือ เมทินา อิศรียานนท์ ได้นำเสนอเกี่ยวกับการนำแนวคิด ‘เศรษฐกิจสีเขียว’ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อันจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในที่สุด ผลการศึกษาพบว่าความสำเร็จของนโยบายดังกล่าว ขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำที่เอาจริงเอาจัง มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจสีเขียวที่ชัดเจน และมีการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

ประเด็นในการพัฒนาสังคมที่ท้าทายและได้รับความสนใจอย่างสูงประเด็นหนึ่งก็คือ จะทำให้ชาวบ้านมีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างกระตือรือร้นได้อย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาที่เกิดจากการขับเคลื่อนของชาวบ้านเอง โดยไม่ต้องพึ่งพิงความช่วยเหลือจากภายนอกมากเกินไป แนวคิดที่ว่าด้วย ‘การเสริมสร้างพลังอำนาจของประชาชน’ จึงถูกนำเสนอสู่ชุมชนวิชาการและได้รับความสนใจจากนักวิชาการต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ในบทความที่สี่ วิไลลักษณ์ รุ่งเมืองทอง และสุพรรณิ ไชยอำพร ได้พยายามต่อยอดองค์ความรู้ของแนวคิดดังกล่าวได้อย่างน่าสนใจยิ่งโดยผ่านการวิจัย

เชิงประจักษ์ เพื่อค้นหาคำตอบว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจของประชาชนเกิดขึ้นโดยผ่านขั้นตอนและกระบวนการอะไรบ้าง และกระบวนการดังกล่าวเกิดขึ้นได้อย่างไร

นอกจากปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม แล้ว สังคมไทยในปัจจุบันยังประสบกับปัญหาการพัฒนาทางการเมืองอีกด้วย อาทิ ความแตกแยกและขัดแย้งทางการเมือง การทุจริตคอร์รัปชัน การรัฐประหาร ความไม่ลงรอยกันเกี่ยวกับกติกาทางการเมือง ฯลฯ ภายใต้บริบทของวิกฤตการณ์ทางการเมืองดังกล่าวนี้ ‘มวลมหาประชาชน’ หรือเรียกย่อ ๆ ว่า ‘กปปส.’ ซึ่งเป็นการเคลื่อนไหวของกลุ่มพลังกลุ่มหนึ่งที่พยายามเสนอทางออกให้แก่สังคมไทย บทความวิจัยของสุริยะใส กตะศิลา ได้พยายามค้นหาคำตอบว่า ‘กปปส.’ ใช้อุดมการณ์อะไรในการเคลื่อนไหว มีข้อเสนอเกี่ยวกับช่องทางในการสร้างประชาธิปไตยอย่างไร มียุทธศาสตร์ยุทธวิธีในการเคลื่อนไหวอย่างไร และได้สร้างนวัตกรรมการเคลื่อนไหวอะไรบ้าง

บทความที่หก เป็นความท้าทายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ในปัจจุบันนี้ ซึ่งจะพบว่าจีนได้ขยายอำนาจทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองในเวทีโลกอย่างเด่นชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การขยายอิทธิพลโดยผ่านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับประเทศในกลุ่มอาเซียนอย่างแน่นแฟ้น ผู้เชี่ยวชาญด้านจีนและอาเซียนศึกษา 3 ท่าน คือ สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ จุฬารัตน์ ขอบใจกลาง และหลี่ เหมินเหลียง ได้เสนอบทความที่น่าสนใจเกี่ยวกับการสร้างภาคีเครือข่ายเชิงยุทธศาสตร์ระหว่างไทยกับจีน และทั้งสองประเทศจะได้ประโยชน์อะไรบ้างจากการดำเนินยุทธศาสตร์ดังกล่าว

วารสารฉบับนี้ปิดท้ายด้วยบทวิจารณ์หนังสือ โดย เซซฐา พวงหัตถ์ เรื่อง ‘The Tragedy of Great Power Politics’ เขียนโดยนักทฤษฎีด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีชื่อเสียง คือ John J. Mearsmsheimer (2001) โดยคำถามหลักของหนังสือเล่มนี้ก็คือ อะไรเป็นสาเหตุของสงครามและสันติภาพระหว่างประเทศมหาอำนาจต่าง ๆ ผู้เขียนได้ตอบคำถามดังกล่าวด้วยทฤษฎี Offensive Realism ซึ่งมองว่าสงครามเกิดขึ้นจากพฤติกรรมที่ก้าวร้าวของประเทศมหาอำนาจในการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวเป็นผลมาจากประเทศมหาอำนาจโดยทั่วไปมักแสวงหาอำนาจเหนือคู่แข่งทางการเมืองโดยมีเป้าหมายเพื่อการครองความเป็นจ้าว โดยในหนังสือได้พยายามทดสอบความถูกต้องทางทฤษฎีด้วยการนำเสนอข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของสงครามและสันติภาพในช่วง 200 ปีที่ผ่านมา

วารสารพัฒนาสังคมฉบับนี้ หวังว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ทางวิชาการแก่ผู้อ่าน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับแรงสนับสนุนจากทุกท่านอย่างมั่นคงตลอดไป

รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ สามัคคีธรรม
บรรณาธิการ

ครอบครัวและระบบการเกื้อกูลผู้สูงอายุไทย <i>เดือนเพ็ญ อีรวรรณวิวัฒน์</i>	1
การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ทางวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าชุมชนริมลำน้ำชีของชุมชนบ้านมะระ ตำบลหนองเต็ง อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ <i>อุทิศ ทาทอม และ สำราญ ชูระตา</i>	31
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจสีเขียว: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเมืองแกลง อำเภอแกลง จังหวัดระยอง <i>เมทินา อีสริยานนท์</i>	57
กระบวนการเสริมพลังอำนาจประชาชนเพื่อการเป็นปีกแผ่นของชุมชน <i>วิไลลักษณ์ รุ่งเมืองทอง และ สุพรรณิ ไชยอำพร</i>	77
อุดมการณ์ทางการเมืองของมวลมหาประชาชนในวิกฤติประชาธิปไตย <i>สุริยะใส กตะศิลา</i>	103
ความสัมพันธ์เศรษฐกิจไทย-จีนภายใต้การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก <i>สมบัติ อ่างรังษ์วงศ์ จุฬารัตน์ ขอบใจกลาง และ หลี่ เหวินเหลียง</i>	127

เชษฐา พวงหัตถ์

คำแนะนำวารสารพัฒนาสังคม